
Notiser

MEDISINSK NYTT

Stroma påvirker respons på cellegift

Et europeisk samarbeidsprosjekt har analysert 63 østrogenreseptornegative brystkreftsvulster fra pasienter inkludert i studien EORTC10994. Pasientene fikk preoperativ kjemoterapi med 5-fluorouracil, epirubicin og cyklofosfamid (FEC) (Nat Med 2009; 15: 68 – 74).

Forskergruppen fant at økt uttrykk av såkalte stromale gener fra vevet omkring svulsten indikerte redusert respons på kjemoterapien. De undersøkte deretter samme genuttryksmønster i to andre pasientgrupper og fant at mønsteret kunne predikere respons til cellegiftkombinasjonen, men at det ikke hadde prognostisk verdi. Forfatterne mener at terapi rettet mot vevet omkring svulsten vil bli viktig.

HDL-kolesterol og koronar hjertesykdom

Studier har identifisert HDL-kolesterol som en sterk, uavhengig, invers prediktor for koronar hjertesykdom. En internasjonal forskergruppe har nå undersøkt hvordan behandling som fører til økning i HDL-kolesterol påvirker risiko for koronar hjertesykdom og totaldødelighet (BMJ 2009; 338: b92).

Metaanalysen omfattet 109 randomiserte studier med 300 000 deltakere utsatt for kardiovaskulære hendelser. Alle analyser som justerte for endringer i LDL-kolesterol, viste at det ikke var noen sammenheng mellom behandlingsinduserte endringer i HDL-kolesterol og koronar hjertesykdom og totaldødelighet. En reduksjon i LDL-kolesterol førte derimot til relativ risikoreduksjon, og dette bør være primærmålet for lipidmodifiserende intervensjon.

Alkoholmisbruk fører til depresjon – ikke omvendt

Alkoholmisbruk og depresjon forekommer ofte samtidig. Dette skyldes dels at de samme risikofaktorene disponerer både for alkoholmisbruk og depresjon, og dels at det ene fører til det andre. Men er det misbruk som gir depresjon, eller bruker den deprimerte alkohol for å døyve plagene?

Resultatene av en oppfølgingsundersøkelse fra New Zealand peker mot det første alternativet (Arch Gen Psychiatry 2009; 66: 260 – 6). Nesten 1 300 personer ble intervjuet tre ganger i ung voksen alder. Forekomsten av både alkoholmisbruk og depresjon var relativt høy (omkring 20 % for begge). Forskerne brukte avansert strukturell likningsmodellering. En modell der alkoholmisbruk førte til depresjon passet bedre med dataene enn alternative modeller for kausalitet.

Ulik diett – samme effekt

En studie publisert i *New England Journal of Medicine* (2009; 360: 859 – 73) viser at om en diett består av mest karbohydrater, fett eller proteiner har lite å si for om en person klarer å gå ned i vekt. Mer enn 800 overvektige personer ble randomisert til å følge én av fire ulike dietter. Alle skulle sikre et kaloriunderskudd på 750 kcal/dag, men varierte i forhold til hvilke makronæringsstoffer som dominerte. Etter seks måneder var gjennomsnittlig vektreduksjon 6 kg for alle gruppene. Også etter to år var vekttapet det samme, men da hadde de fleste begynt å legge på seg igjen.

Forfatteren av en lederartikkel i samme nummer (s. 923 – 4) skriver at selv med så motiverte grupper med så god oppfølging er det få som går betydelig ned i vekt, og få som klarer å holde dietten. Derfor trenger vi ikke flere slike studier. Antakelig er samfunnsrettede tiltak bedre egnet for å redusere forekomsten av overvekt.

Brannrelaterte dødsfall

I en studie i *The Lancet* har man funnet at 2 % av alle dødsfall i India i 2001 var brannrelaterte, og hele 65 % av disse dødsfallene var blant kvinner i alderen 15 – 34 år (DOI: 10.1016/S0140-6736(09)60235-X). Forfatterne gjorde en retrospektiv analyse av data fra sykehus i urbane områder og spørreundersøkelser fra rurale områder.

Studien viste at det var over 163 000 brannrelaterte dødsfall i 2001, som er seks ganger høyere enn antallet som er rapportert av politiet. Gjennomsnittlig ratio av brannrelaterte dødsfall blant unge kvinner og unge menn var 3 : 1.

Forfatterne mener at det høye antallet av brannrelaterte dødsfall blant unge kvinner kommer av felles årsaker, som kjøkkenulykker, selvmord og kvinnemishandling.

Gangferdigheter og multippel sklerose

Fampridin bedrer gangferdigheter blant noen pasienter med multippel sklerose og er godt tolerert, viser en fase 3-studie i *The Lancet* (2009; 373: 732 – 8).

301 pasienter med multippel sklerose ble randomisert til å få enten fampridin (10 mg to ganger daglig) eller placebo i 14 uker. Forskerne evaluerte hvor lang tid det tok pasientene å gå en viss distanse etter to uker og hver fjerde uke deretter. De målte også pasientenes oppfatning av gangvanskeligheter ved bruk av en skala (MSWS-12).

Antall pasienter som oppnådde en høyere gangfart under behandling enn før behandling var signifikant høyere i fampridingruppen (78/224, 35 %) sammenliknet med placebogruppen (6/72, 8 %). Bedring i gangfart var 25,5 % i fampridingruppen sammenliknet med 4,7 % i kontrollgruppen. Sammenliknet med kontrollgruppen oppfattet pasientene som fikk fampridin også at gangvanskelighetene var redusert.

Lovende legemiddel

Legemidlet azacitidin bedrer overlevelse hos pasienter med høyrisikoformer for myelodysplastisk syndrom, viser en fase 3-studie publisert i *The Lancet Oncology* (2009; 10: 223 – 32). Myelodysplastisk syndrom er en gruppe beinmargssykdommer som ofte utvikles til akutt leukemi.

Beinmargstransplantasjon er foreløpig den eneste behandlingen som øker overlevelse blant disse pasientene.

358 pasienter med myelodysplastisk syndrom ble randomisert til å få azacitidin sju dager hver måned i minst seks måneder eller konvensjonell behandling.

Pasientene ble fulgt i gjennomsnittlig 21 måneder.

Gjennomsnittlig overlevelse var mer enn ni måneder lengre blant pasientene som fikk azacitidin sammenliknet med kontrollgruppen (24,5 måneder mot 15 måneder). Forfatterne beregnet at to år etter begynt behandling ville dobbelt så mange av pasientene som fikk azacitidin være i live sammenliknet med pasienter som fikk konvensjonell behandling.

Testikkelkreft ved infertilitet

Infertile menn har omtrent tre ganger så stor risiko for å utvikle testikkelkreft som normalbefolkningen (*Arch Intern Med* 2009; 169: 351 – 6). Det viser data der man har koplet opplysninger fra infertilitetsutredninger med et amerikansk kreftregister.

Oddsratio for senere å utvikle testikkelkreft var 2,8 for menn der det var fastslått mannlig infertilitet. Sammenhengen skyldes sannsynligvis ikke behandling for infertilitet, men heller at det er de samme eksponeringene som øker risikoen for begge tilstander. Antakelig dreier det seg om mangelfull DNA-reparasjon.

Doblet slagmortalitet

Hjerneslag har økt med over 100 % i fattige land de siste 40 årene, og befolkningen i disse landene har 20 % større risiko for slag enn befolkningen i i-land, viser en oversiktsartikkel i *The Lancet Neurology* (2009; 8: 355 – 69).

En annen studie i samme nummer av tidsskriftet viser at det er stor variasjon i mortalitetsrater for slag mellom land og regioner, og fattige land er mest påvirket (2009; 8: 345 – 54). Kjente risikofaktorer som diabetes og alkoholinntak forklarer ikke denne forskjellen.

Som en del av Verdens helseorganisasjons program Global Burden of Disease kalkulerte forfatterne nasjonale forskjeller i slagmortalitet og DALY-rater (disability-adjusted life years) ved bruk av statistikk og data fra systematiske oversikter. De fant opptil ti ganger så mange dødsfall og tapte leveår (DALY) i de mest påvirkede landene som Øst-Europa og Nord-Asia sammenliknet med de minst påvirkede landene i Vest-Europa og Nord-Amerika.

Publisert: 16. april 2009. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 22. mars 2026.